

222161

SERIA

A

NUMĂRUL

70

CUNOȘTINȚE

FOLOSITOARE

„ȘTIINȚA PENTRU TOȚI”

DIRECȚ. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**TRADIȚIA ÎNVĂȚĂTURII
ÎN PATRIA LUI GANDHI**

DE

TH. SIMENSCHY

Conf. Univ. Chișinău

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* - 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. „ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI“.

Nr.

1. Cum eră omul primitiv de I. SIMIONESCU.*
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*
3. Găzurile Naturale de I. SIMIONESCU.*
4. Albinile de T. A. BĂDĂRAU.
8. Furnicile de T. A. BĂDĂRAU.
9. Viața plantelor de I. SIMIONESCU.*
- 10—11. Pasteur de C. MOȚAȘ.
14. Porumbeli mesageri de V. SA-DOVEANU.
15. Planetă Marte de ION PAȘA.
16. Dela Omer la Einstein de GENERAL SC. PANAITESCU.
17. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.
18. Răzele X. de AL. CIȘMAN.
19. Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.
20. Protozoarele de I. LEŢI.
21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRĂDEŢEANU.
22. Nebuloasele gazoase de M. E. HEROVANU.
23. Bacteriile folositoare de I. POPU-CAMPEANU.
24. Scrişori cereşti (Meteorite) de I. SIMIONESCU.
25. Din istoricul electricităţii de STEL. C. IONESCU.
26. Mercur și Venus de C. NEGOIȚA.
27. Reumatism și arterioscleroza de DR. M. CĂHĂNESCU.
28. Omneni de inițiativă de APOSTOL D. CULEA.
29. Henri Ford de ING. N. GANEA.
30. Muscă de I. MUREȘANU.
32. Cifrele de G. M. LAZĂRESCU.
33. Animale de demult de I. SIMIONESCU.
34. Lămurirea potopului de I. SIMIONESCU.
36. Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULEA.
36. Societatea nașunilor de ARTUR GOROVEI.
37. Ficatul și boalele lui de DR. M. CĂHĂNESCU.

Nr.

38. Electrochimia și electroliza de N. N. BOTEZ.
39. Noțiuni de electricitate de ING. CASSETTI.
40. M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
41. Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
42. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
44. Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
- 45—46. Fauna Mării Negre de BĂCESCU M. și CĂRAUȘU S.*
47. Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
49. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
51. Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
52. Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
53. E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU.*
54. Cutremurele de I. SIMIONESCU.*
55. Cum birue viața de DR. VASILE ZAHARESCU.*
56. Plante carnivore de I. POPU-CAMPEANU.*
57. Chihlimbarul de A. RABICHON.
58. Newton de O. ONICESCU.*
59. Fiuturii de zi de I. SIMIONESCU.*
60. Fiuturii de noapte de I. SIMIONESCU.*
61. Glande cu secreție internă de PROF. DR. C. PARHON.*
62. Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
63. Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
64. Păseri de apă de C. S. ANTONESCU.*
65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
66. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLAGI.*
67. Descartes de DR. O. ONICESCU.*
68. Stele noi de C. ARGINTEANU.*
69. Strejăria de V. GHEȚEA.*
70. Invățătura în Indii de TH. SIMENSCHY.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.

2. Despre tovărășii de PREOT. C. DRON.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.
7. Morcovul și alte legume de P. ROZNEE.

Nr.

8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
10. Votul obștesc de A. GOROVEI.
14. Pelagra de PROF. V. BABEȘ.*
15. Alegerea semințelor de C. IACHIMIANU.

SERIA A

No. 70

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI

Tradiția învățaturii în patria lui Gandhi

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TH. SIMENSCHY

Prof. Conf. Univ. Chișinău

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

19761-938

TRADIȚIA ÎNVĂȚĂTURII ÎN PATRIA LUI GANDHI.

De mii de ani India e împărțită în caste. Viața fiecăreia este supusă unei lungi serii de reguli și de prescripții. Castea cea mai înaltă e cea a brahmanilor; după ei vin războinicii, apoi Vaiçya, formată din plugari și negustori. Ultima e Çüdra, casta celor necurați, cunoscuți și sub numele de *paria*. Ea cuprinde pleava societății: hoți, robi, muncitori, etc. În decursul timpului aceste patru caste s'au amestecat între ele, dând naștere la nenumărate caste intermediare.

Orice arian, adică oricine aparține uneia din cele trei caste superioare, trebuie să străbată în viață patru etape. Prescripțiile religioase privitoare la ele se bazează pe o tradiție milenară și sunt arătate pe larg în vestitul cod de legi al lui *Manu* (între veacul al II-lea înainte de Christos și veacul al doilea după Chr. ¹⁾)

¹⁾ La Indieni nu există cronologie, așa că mai toate datele stabilite de învățații europeni sau indieni sunt aproximative.

În prima etapă Indianul trebuie să intre ca discipol la un învățător și să locuiască împreună cu el. După ce a isprăvit învățătura, el e dator să-și întemeieze un cămin, să aibă copii și să aducă zeilor jertfele orânduite de tradiție. La apropierea bătrâneții Indianul își părăsește casa, pentru a duce o viață de pustnic în pădure. Aici el meditează asupra înțelesului mistic și simbolic al jertfei. Când simte că i se apropie sfârșitul, el trebuie să renunțe și la aceste meditații și să părăsească tot ce-l leagă de lumea aceasta. Atunci el se face ascet și cerșetor. În această ultimă perioadă el meditează numai asupra lui Brahma, principiul suprem al lumii, și năzuiește să se contopească cu el.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când copilul ajunge vârsta la care poate fi dat la școală, e dus la un învățător. Aducerea discipolului la învățător, felul său de viață, legătura dintre amândoi și liberarea discipolului din serviciul învățătorului sunt descrise amănunțit în cărțile de ritual.

Datoria de a-și da fiul la învățătură este religioasă. O strofă din cartea de precepte și povești morale *Hitopadeșă* spune :

„Un dușman este tatăl, un dușman este mama, care nu-și dă copilul la învățătură.“

Aducerea discipolului la învățător este orânduită pentru un brahman la vârsta de 8 ani, pentru un războinic la 11 ani, iar pentru un Vaișya la 12 ani. Totuși termenul acesta poate fi prelungit la fiecare

din ei. Cei care fac parte din casta oropsită, paria, sunt opriti de-a învăța.

Când e adus pentru întâia oară la învățător, se săvârșește o ceremonie de mare însemnătate pentru discipol: i se dă funia sfântă, pe care o va purta de aci înainte toată viața, pe umărul stâng. Ea înseamnă, pentru cel care o primește, a doua naștere spirituală și corespunde într'o măsură oarecare cu botezul nostru. Datorită acestei ceremonii, cei care fac parte din primele trei caste se numesc: „cei de două ori născuți“ (*dviija*).

✓ După ce a fost sfințit astfel de învățătorul său, tânărul se face discipol vedic și începe a studia în casa aceluia. Tânărul brahman trebuie să șadă la învățătorul său, până ce ajunge să cunoască pe deplin textele sfinte numite *Veda*. Această conviețuire poate dura 36 de ani, sau numai jumătate din acest timp, sau un sfert, — potrivit cu priceperea tânărului pentru a dobândi învățătura necesară. Ba el poate rămânea discipol toată viața.

Discipolul are aceleași îndatoriri ca și învățătorul său; la fel ca toți pustnicii, el trebuie să se purifice, să se spele, să facă libațiuni și mai ales să recite imnul sfânt *Gāyatri* în fiecare zi, în clipa în care răsare soarele și'n clipa în care apune. Codul lui Manu prescrie :

„Discipolul să observe mereu răsăritul și apusul soarelui, potrivit tradiției, să-și stăpânească toate simțurile, să-și concentreze mintea și să recite *Gāyatri*.“

Gāyatri este o scurtă rugăciune către soare și

este cel mai sfânt dintre toate textele vedice. Deși nu e totdeauna înțeleasă, rugăciunea aceasta este spusă și azi, în fiecare zi, de orice brahman, în toată India. Iat-o :

„Să medităm asupra strălucirii supreme a divinului Insuflețitor ; să dea imbold gândurilor noastre.“

Această rugăciune se spune dimineața și seara de mai multe ori. Din cele mai vechi timpuri ea a fost obiectul unei venerații adânci din partea Indienilor.

a) Foarte interesant e următorul pasaj din *Platon (Banchetul, 36)* : „Iar el (Socrate) a stat în picioare până ce s'au ivit zorile și a răsărit soarele. Atunci s'a rugat la soare, apoi a plecat.“ În acest pasaj, precum și'n capitolele II-III, se mai vorbește și despre lungile meditații, în care se adâncea Socrate. Atunci el era străin cu desăvârșire de tot ce se petrecea în jurul lui. Se pare că Socrate cunoștea unele din învățăturile secrete ale brahmanilor.

b) Pe lângă aceste rugăciuni, mulți brahmani îndeplinesc zilnic *jertfa lui Brahma*. Ea constă din recitarea unui lung șir de texte, din operele cele mai variate, în care intră, pe lângă imnuri, pasajii din diferite opere teologice, ritualuri, vocabulare, tratate de metrică, astronomie, gramatică, comentarii, opere filozofice, *Mahābhārata*, etc.

Toate sunt în legătură cu religia, toate sunt sfinte și contribuie prin recitarea lor la dobândirea fericirii, dacă nu pe lumea aceasta, atunci negreșit pe lumea cealaltă.

Tânărul brahman trebuie să ofere zilnic apă zeilor, sfinților și strămoșilor ; să venereze pe zei și să aducă o jertfă de lemne focului sfânt. El trebuie să se ferească de carne, parfumuri, pomezi ; de plăceri, patimi, muzică și joc ; să nu bârfească, să nu mintă ; să fie curat la trup și la suflet. Dar

mai ales el nu trebuie niciodată să vatăme vreo ființă.

În fiecare zi, dimineța și seara, discipolul e dator să cuture satele învecinate, spre a cerși hrana pentru el și pentru învățătorul său, și să adune lemne, spre a păstra nestins focul sfânt. Cerșitul nu e o meserie; el nu e nici vre-o necesitate sau rușine: este o datorie religioasă a brahmanului în prima fază, de discipol, și mai târziu, la sfârșitul vieții, în faza de ascet.

Discipolul trebuie să arăte respectul cel mai adânc față de învățătorul său, ca și față de părinții săi și de orice persoană mai în vârstă decât dânsul. Codul lui Manu spune:

„Prin respectul față de mama sa, discipolul dobândește lumea această pământească; prin respectul față de tatăl său, lumea de mijloc (văzduhul); prin neconținută atenție față de învățătorul său spiritual, lumea cerească a lui Brahma“.

După ce au trecut anii de învățătură, discipolul aduce învățătorului său un dar; iar acela îi dă la despărțire ultimele îndrumări pentru a se conduce în viață; de pildă:

„Spune adevărul; fă-ți datoria; nu neglija studiul Vedei. Ai grijă să nu se rupă firul neamului tău..... Îndeplinește ceremoniile pentru zei și pentru Mani. O divinitate să-ți fie mama, o divinitate să-ți fie tatăl, o divinitate să-ți fie învățătorul; etc.“

Întoarcerea acasă a tânărului brahman e un prilej de sărbătoare; e împodobit cu flori și primește în dar o vacă. Apoi își alege o soție din aceeași

castă ca și dânsul; și prin ceremonia căsătoriei el intră în al doilea stadiu al vieții, acela de cap al unei familii

Intreaga viață a brahmanului și a Indianului în general este regulată astfel până'n cele mai mici amănunte, din clipa în care se naște și până ce moare. O serie nesfârșită de ceremonii religioase îl întovărășesc din leagăn până'n mormânt, — ba chiar și dincolo de aceste două hotare.

* * *

Dintre toate învățăturile cea mai însemnată este cea a textelor sfinte care alcătuiesc *Veda*. În fruntea lor stă *Rig-Veda*, alcătuită din 1028 de himnuri în versuri, care constituie cel mai vechiu document de literatură și civilizație indoeuropeană.

Cuvântul *Veda* înseamnă „învățătură“ și-i numele ce se dă științei divine. După credința brahmanilor, ea a purces ca o suflare din „Cel ce există prin sine însuși“ (*Svayambhū*), adică Brahma sau Spiritul Suprem, și a fost comunicată unei clase de oameni înțelepți și inspirați, numiți *ṛṣi*. La rândul lor ei au transmis învățătura sfântă, nu prin scris, ci prin graiu, — printr'o repetare orală neîntreruptă de către o serie de învățători brahmani.

Cunoașterea *Vedei* este un privilegiu brahmanic. Ea aduce multe foloase pe lumea aceasta și fericirea veșnică pe lumea cealaltă. Legea lui Manu spune :

„Brahmanul să recite regulat Veda, la timpul potrivit, fără silă, pentrucă aceasta-i datoria lui cea mai înaltă; orice altă îndatorire stă mai prejos“.

„Brahmanul devine capabil de-a fi fericit prin simpla recitare a Vedei, indiferent dacă îndeplinește celelalte ceremonii sau nu“.

Chiar și după ce a fost redactată în scris, Veda a fost o carte complect pecetluită pentru poporul hindus. Cu excepția Upanișadelor, care sunt operele vedice cele mai recente și de natură filosofică, până'n ziua de azi Veda nu e citită deloc, nici chiar de învățați, oricât ar fi de venerată și oricât ar fi socotită autoritatea ei divină drept o călăuză care nu poate greși.

La sfârșitul perioadei de învățatură veniau chestiunile cele mai grele, misterele, învățăturile mistice și filosofice, mai ales acele din *Upanișade*. Filosofii de mai târziu au ajuns să vadă în ele învățătura supremă, pe care trebuie s'o cunoască cel care dorește să se libereze de renașteri.

* * *

Textele sfinte erau murmurate cu voce înceată sau în șoaptă. Veda nu se citea și studia așa cum citim noi o carte, de pildă Biblia. Cuvântul *Veda* („știință“) nu implică adevărul scris, ca în cuvântul nostru „Sfânta Scriptură“. Scopul însuși al șederii îndelungate împreună cu un învățător era de-a învăța pe de rost texte sfinte, nu de-a le studia,

Nu numai literatura religioasă și cea mistică — filosofică a Upanișadelor se transmitea în acest chip. Și învățătura profană și întreaga literatură în versuri,—mai ales cea epică, lirică și dramatică,—se învăța pe dinafară, prin viu graiu. Cartea era numai un ajutor al memoriei, cu totul secundar și nu de neapărată trebuință. Și legile se învățau pe de rost, și această învățare se baza tot pe tradiția orală.

Pe la 300 în. de Chr. Megasthene, trimisul regelui Seleucus la Palibothra, în India, scrie: „Indienii nu cunosc scrierea, n'au legi scrise și alcătuiesc totul din memorie“.

Din cele mai vechi timpuri, atunci când nici măcar numele de Grec sau de Roman încă nu exista în Europa, Vedele erau recitate de brahmani întocmai după cum prescrie Codul lui Manu. Ele trebuiau învățate cu multă băgare de seamă, căci cea mai neînsemnată greșală era un păcat mare, care în loc de fericire putea să pricinuiască peirea învățătorului sau a discipolului. Vestitul învățat *Sāyana*, comentatorul Rig-Vedei, spune:

„Cel care va pune pe un discipol ca să recite, sau va recita el însuși (vre-un imn din Veda), fără a cunoaște numele profetului căruia i-a fost revelat, metrul în care a fost compus, zeitatea căreia a fost adresat și adevărata sa întrebuițare,— acela săvârșește cel mai mare păcat“.

Așa se explică de ce imensa literatură brahmanică ni s'a păstrat numai prin tradiție orală, fără ca să fi fost schimbată măcar cât de puțin în

vre-un pasaj. Și azi Vedele sunt recitate exact ca acum câteva mii de ani, cu aceiași intonație, cu aceleași gesturi și la aceleași epoci.

Această stricteță în ceea ce privește învățarea imnurilor sfinte se datorește credinței în puterea lor; ea atârna tocmai de îndeplinirea riguroasă a ritualului de jertfă și de recitarea exactă a formulilor (*mantra*). Formulele de rugăciuni silesc pe zei ca să acorde brahmanului ceea ce le cere, — în primul rând viață lungă, avere și urmași.

* * *

Caracteristica esențială a culturii indiene, spre deosebire de cea europeană, este faptul că din cele mai vechi timpuri și până'n ziua de azi întreaga activitate literară și științifică se bazează pe cuvântul rostit, nu pe scriere. Și azi, când Indienii cunosc de secole arta de a scrie, când există nenumărate manuscrise, când textele cele mai însemnate se pot găsi și'n India în ediții tipărite și eftine, — întreaga literatură și știință se bazează pe graiu și se transmite oral. Intocmai ca acum câteva mii de ani, textele nu se învață din manuscrise sau din cărți, ci numai din gura învățătorului. Textul scris poate fi folosit cel mult ca un mijloc la învățat, ca un sprijin al memoriei; însă el n'are autoritate. Autoritate are numai cuvântul rostit de învățător. Dacă s'ar pierde toate manuscrisele și toate tipăriturile, literatura indiană încă n'ar dispărea de pe pământ, ci o mare parte din

ea ar putea să fie reconstituită din memoria învățaților și a recitatorilor. Căci și operele poetilor indieni n'au fost destinate niciodată spre a fi citite, ci totdeauna numai pentru auditori.¹⁾

De aceea e foarte probabil că'n antichitate n'au existat manuscrise în India. Este sigur că întreaga literatură veche a Indiei, și cea brahmanică și cea budistă, s'a născut fără arta scrierii și a fost transmisă timp de secole fără ea. Cine voia să cunoască un text, trebuia să meargă la un învățător, ca să-l audă dela el.

a. La fel s'a transmis, timp de câteva veacuri, Iliada și Odiseea la Greci. Și'n literatura germană a Evului Mediu găsim ceva asemănător, de pildă marea epopee populară *Nibelungenlied*, care a fost redactată în scris abia la începutul secolului al XIII-lea. Cam în același timp (sec. XII) cavalerul *Wolfram von Eschenbach* dicta poemele sale, între care celebrul *Parzival*; le dicta, căci nu știa să scrie.

Felul tradiției era altul la textele religioase decât la cele profane. Cele dintâi treceau drept sfinte, și exactitatea învățaturii era la ele o prescripție strictă. Școlarul trebuia să le repete după învățător și să le întipărească în minte cuvânt cu cuvânt, evitând cu grijă orice greșală în pronunțare, accentuare și'n modul de a recita. Este în afară de orice îndoială că acest fel de tradiție orală este o cheazășie mai sigură pentru păstrarea întocmai a textului original, decât copierea și recopierea manuscriselor, care a dat naștere la atâtea greșeli în

¹⁾ M. Winternitz: *Geschichte der indischen Litteratur* I, 31.

operele autorilor greci și latini. Astfel textul imnurilor din Rig-Veda, așa cum îl citim azi în edițiile tipărite, a rămas aproape neschimbat, cuvânt cu cuvânt, silabă cu silabă, accent cu accent, din veacul al V-lea înainte de Christos.

* * *

Manuscrisele celor mai multe texte ating foarte rar o vechime mare. Cel mai vechiu material, pe care au scris Indienii, sunt frunzele de palmier, — și e caracteristic pentru spiritul conservator al Indienilor că până'n ziua de azi, deși cunosc hârtia, care-i atât de lesnicioasă, și cu toată răspândirea generală a tiparului, se scriu manuscrise pe foi de palmier, — și pe coajă de mesteacăn! Ambele materiale sunt foarte fărâmicioase și datorită climatei indiene se strică repede. De aceea cele mai multe manuscrise pe care le avem și după care s'au editat mai toate textele indiene de către învățații europeni, datează numai din ultimele secole. Manuscrise din veacul al XIV-lea sunt foarte rare. Savantul german M. A. Stein a descoperit în 1900, în nisipul pustiului din Turchestanul chinez, peste 500 de tăblițe de lemn, scrise. Ele datează din veacul al IV-lea și unele din ele par a fi și mai vechi. Totuși ele nu cuprind măcar un singur text mai important, care să nu fie cunoscut și din alt izvor.¹⁾

* * *

¹⁾ M. Winternitz, o. c. I, 34 și urm.

Faptul că întreaga cultură a Indienilor se bazează pe tradiție orală ne explică pe deoparte rolul covârșitor al învățătorului, pe de alta metoda de predare și învățare.

Indianul nu face deosebire între părinți și învățător și le dă același nume: *guru*. Ceea ce impresionează în raporturile dintre discipolul și învățătorul indian este dragostea fără margini care-i leagă pe amândoi. Discipolul nu discută niciodată poruncile pe care i le dă învățătorul său; i se supune orbește și-l servește tot timpul cât stă la el. Iar după ce se desparte de învățătorul său, discipolul îi rămâne recunoscător toată viața pentru învățătura primită.

Învățăturile foarte subtile din teologia brahmanică și cea budistă, precum și acele din sistemele filosofice indiene, sunt predate într'un lung șir de ani, după o îndelungată pregătire. Ea se bazează pe exerciții fizice, și mai ales psihice, foarte complicate și grele, pe care cu greu le-ar putea îndeplini un european.

Predarea se face încet, căci Indienii nu sunt grăbiți și timpul nu joacă mare rol la ei. Incețineala învățaturii și exercițiile de antrenare psihică îi pun în stare să pătrundă și să țină minte învățături foarte subtile. Pentru aceasta însă mai trebuie încă două condiții, pe care le întâlnim adesea în Upanișade: învățătorul trebuie să fie iscusit, iar discipolul capabil.

Învățătorii indieni întrebuițează de obicei metoda intuitivă cea mai simplă, pentru a face pe discipolii

lor să înțeleagă chestiunile cele mai grele și cele mai abstracte, De acea comparațiile sunt frecvente în tratatele lor de filosofie, mai ales în Upanișade. O metodă întrucâtva asemănătoare găsim și la Socrate, în nemuritoarele dialoguri ale lui Platon.

Iată un pasaj din *Chāndogya-Upanișad* (VI, 1 urm.), în care filosoful poet al acestei Upanișade explică în mod intuitiv învățătura despre identitatea lumii cu Brahma și a lui Brahma cu sufletul individual:

„Çvetaketu era fiul lui Uddālaka Āruṇi. Tatăl său grăi către el: „Fiule, du-te ca școlar vedic la un învățător; căci, dragul meu, nu e obiceiul în familia noastră ca să fie cineva brahman numai așa cu numele, fără a fi învățat Veda.“ Atunci el, la vârsta de 17 ani, primi consacrarea ca discipol. Și după ce, la vârsta de 24 de ani, învățase pe dinafară toate Vedele, el se întoarse acasă,—mândru, îngâmfat și socotindu-se învățat. Atunci tatăl său îi grăi: „Fiul meu, de vreme ce ești atât de mândru și de îngâmfat, și te socioți om învățat, spune-mi, ai întrebat și de învățătura aceea, prin care ceea ce nu s'a auzit se aude, ceea ce nu s'a gândit se gândește și ceea ce nu s'a cunoscut se cunoaște?“ — „Venerabile, dar care-i acea învățătură?“ — „Intocmai după cum într'un bulgăre de lut se recunoaște tot ce-i de lut și diversitatea stă numai în cuvânt, e un simplu nume, — în realitate însă e lut; și după cum într'un obiect de aramă se recunoaște tot ce-i de aramă și diversitatea stă numai

în cuvânt, e un simplu nume, — însă în realitate e aramă; tot astfel stă lucrul și cu această învățatură.“ — „Venerabilii mei învățători desigur că n'au știut asta; căci, dacă ar fi știut, de ce nu mi-ar fi comunicat-o? De aceea explică mi-o tu, venerabile.“ — „Bine, dragul meu,“ zise tatăl.

„Numai Ființa a fost la început, și anume ca Unul, fără al Doilea. Acest Unul a pătruns cu sufletul său (*Ātmán*) în toate ființele, și de aceea el este și sufletul din noi. De aceea, când moare un om, el devine din nou ceea ce era la origină; el se unește iarăși cu Ființa din care a purces. După cum albinele, când fac miere, adună suc din florile cele mai diferite și apoi fac din suc o unitate; — după cum în această unitate sucurile acelea nu mai păstrează vre-o deosebire, astfel încât să se poată spune cărei flori îi aparține fiecare; — tot așa și toate creaturile, când s'au contopit cu Ființa, nu mai au conștiința că s'au contopit cu ea. Orice ar fi ele aici, pe pământ, — ele devin Ființa. Această substanță subtilă constituie Ființa întregii lumi; acesta-i adevărul, acesta-i Sufletul Universal, acesta ești tu“. — „Venerabile, învață-mă mai departe“. — „Bine, dragul meu.... Adă-mi un fruct din smochinul acela“. — „Iată-l“. — „Desfă-l“. — „L-am desfăcut“. — „Ce vezi în el?“ — „Semințe mici de tot“. — „Despică una din ele“. — „E despicată“. — „Ce vezi înăuntru?“ — „Nimic“. Atunci el îi zise: „Dragul meu, substanța aceasta subtilă de tot, pe care n'o poți vedea, este aceea datorită căreia se află aici acest smochin

uriaz. Această substanță subtilă alcătuește ființa Universului; acesta-i adevărul, acesta-i Sufletul Universal, acesta ești tu“. — „Venerabile, mai învață-mă încă“. — „Bine, dragul meu. Pune această bucată de sare în apă și vino mâine dimineată din nou la mine“. Acela făcu așa. Atunci tatăl îi zise: „Adă-mi sarea, pe care ai pus-o în ajun în apă. Acela întinse mâna, dar n'o găsi; era ca și cum ar fi dispărut. Atunci tatăl grăi către el: „Intr'adevăr, dragul meu, și aici, în corpul tău, tu nu observi Ființa, și totuși ea-i acolo. Și această substanță subtilă este aceea care alcătuește ființa întregii lumi; acesta-i adevărul, acesta-i Sufletul Universal, acesta ești tu“. ¹⁾

Acest pasaj are însemnătate nu numai din punct de vedere filosofic și literar, dar și prin faptul că constituie un izvor prețios referitor la învățătura indiană și la metodele ei. Le rezumăm aici: predare orală și foarte adesea individuală, adică cu un singur elev, așa cum dorea J. J. Rousseau; metodă intuitivă cu mijloacele cele mai simple; comparații clare și adesea poetice; pornirea dela lucrurile cele mai concrete și mai familiare la chestiunile cele mai abstracte; repetarea sub formă de formule a adevărilor esențiale; și peste toate acestea un sentiment ciudat și un ton impresionant, ca în dialogurile lui Platon și'n Evanghelii. La fel ca'n acestea, găsim și'n Upanișade multe pasagii,

¹⁾ M. Winternitz, o. c. I, 213 și urm.

unde se vede dragostea profundă care leagă pe discipol de învățătorul său.

* * *

Deși mijlocul principal de transmitere a învățaturii este și'n ziua de azi graiul, nu trebuie să credem că tradiția orală a fost singura metodă de predare și mai ales de învățare. Cartea a jucat și'n India un rol, dar numai ca auxiliar al învățaturii orale.

Manualele didactice indiene cuprind reguli și precepte extrem de concise, numite *sūtra*. Cuvântul acesta înseamnă o regulă scurtă, o învățătură comprimată în câteva cuvinte, spre a putea fi memorizată cât mai ușor. Intreaga literatură a lumii nu prezintă nimic asemănător cu aceste *sūtra*. Autorii lor urmăresc să spună cât mai multe lucruri în cât mai puține cuvinte, — chiar și'n dauna clarității și a înțelesului. Astfel în cărțile de gramatică indiană nu se îngăduie o singură literă de prisos în formularea regulii. Pe lângă aceasta, în gramatica lui *Pāṇini* (sec. IV în. de Chr.), care-i cea mai vestită în India, literele și silabele sunt întrebuințate adesea în chip simbolic, întocmai ca semnele algebrice, pentru a exprima noțiuni, care altminteri ar avea nevoie de-o propoziție, sau chiar de fraze întregi, spre a putea fi exprimate complet. Poate cea mai bună idee despre scurtimea acestor *sūtra* ne-o dă ultima regulă din gramatica lui *Pāṇini*; ea e formulată astfel: *a a*, și înseamnă:

„Vocala *a*, care a fost tratată în gramatica aceasta ca un sunet deschis, este în realitate închisă (adică: *ǝ*)“.

Aceiași conciziune și strictă economie de cuvinte se găsește și în manualele de filosofie. Ținta urmărită era ca să se dea cele mai scurte propoziții cu puțință, care numai să sugereze ideea și să ajute memoria, atât pe acea a învățătorului cât și pe acea a discipolului, într'o epocă în care cărțile erau rare, iar hârtia și tiparul necunoscute.

în general, cu cât manualul e mai vechiu, cu atât conciziunea și obscuritatea regulilor sunt mai mari. Adesea aceste aforisme sunt cu desăvârșire de neînțeles, chiar pentru Indieni, fără ajutorul unui comentariu; și nu arare ori însuși comentariul mai are și el nevoie de un altul.

Școlarii învățau aceste reguli pe dinafară; lămuririle necesare le căpătau dela învățător. Mai târziu, aceste explicații fură scrise, și ele ni s'au păstrat în comentarii voluminoase, care există pentru toate textele sūtrilor și fără de care acestea ar fi aproape de neînțeles pentru noi. ¹⁾

Pe măsură ce cărțile încep a se răspândi, regulile și aforismele din sūtra devin tot mai clare și mai complete. Adesea ele sunt exprimate în versuri, la fel ca la Greci și la Romani și mai târziu în Evul Mediu. Aceste sūtra mai recente sunt simple colecții de precepte sau învățături, formulate și adaptate spre a servi ca manuale

¹⁾ Winternitz, o. c., 230 și urm.

pentru diferite științi, ca: ritual, filosofie, legi, gramatică, etc.

* * *

Poate nicăieri în lume, afară de Tibet, învățătura nu are atâta însemnătate ca la Indieni. În literatura lor, mai ales cea religioasă și filosofică, se găsește foarte des ideea că știința nu numai dă putere, dar este și ținta supremă la care trebuie să năzuiască cineva. Adesea se povestește despre oameni care au servit ani îndelungați ca discipoli pe lângă un învățător, pentru a dobândi dela el vre-o știință oarecare. Regi sunt dispuși să dăruiască mii de vaci și grămezi de aur brahmanului care știe să le spună învățătura despre Sufletul Universal sau Brahma. Dar și brahmanii se umilesc înaintea regilor, bogații înaintea cerșetorilor, când aceștia sunt în posesiunea unei înțelepciuni mai înalte, ceea ce se întâmplă destul de des. Această năzuință spre cunoaștere și-a găsit expresia cea mai impresionantă în minunata povestire despre Naciketas, pe care ne-a transmis-o *Kaṭha-Upaniṣad*.¹⁾

* * *

Atât literatura religioasă cât și cea filosofică era rezervată numai unui număr foarte restrâns

¹⁾ Winternitz, I, 222 și urm. Vezi «Convorbiri Literare» LXX-8-10 (1937).

de oameni privilegiați, în primul rând castei brahmanice. O mare parte din aceste învățături, transmise oral dela învățător la discipol, erau secrete. Lucrul acesta ni-l dovedesc Upanișadele. Chiar cuvântul *upanișad* înseamnă „învățătură secretă“, împărtășită numai unor anumiți discipoli. Adesea găsim în Upanișade recomandăția de a nu descoperi vre-o învățătură unui om nevrednic de ea :

„Această învățătură despre Brahma s'o comunice un tată fiului său celui mai în vârstă, sau numai unui școlar iubit, nu însă altuia, oricine ar fi, chiar dacă i-ar da întreg pământul înconjurat de apă și umplut cu comori” (*Chāndogya-Upanișad*).

Foarte adesea se mai povestește în Upanișade cum e rugat un învățător ca să împărtășească vre-o știință, și cum abia după multe rugăminti din partea discipolului cedează și-i descoperă învățătura sa. ¹⁾

a) Și'n Tibet învățătura, mai ales cea privitoare la științele oculte, este transmisă în taină dela învățător la discipol. Cei mai mulți dintre misticii tibetani jură că nu vor divulga învățătura primită.

Inițieri și învățături secrete găsim și la Greci și la Creștinii din primele secole. Cu deosebire interesant este următorul pasaj din Noul Testament:

«Ucenicii s'au apropiat de El și i-au zis: „De ce le vorbești în pilde?“ Isus le-a răspuns: „Pentru că vouă v'a fost dat să cunoașteți tainele împărăției cerurilor, iar lor nu le-a fost dat“ (*Evangelhia lui Matei 13, 10—11*).

La marele mistic creștin Dionisie Areopagitul (secolul al V-lea) găsim adesea recomandății ca aceasta: «Vezi ca

¹⁾ Winternitz, o. c., I, 207 și urm.

nimeni dintre cei neinițiați să nu audă aceste lucruri» (*Teologia mistică II*).

Pentru a înțelege învățăturile mistice este neapărată nevoie de inițiere de către un învățător potrivit. Aceasta este cauza pentru care de cele mai adesea ori un European nu înțelege aproape nimic din învățătura esoterică (secretă), așa cum o găsim de pildă în Upanișade sau în filosofia numită *yoga*.

Ceea ce învață în primul rând inițiații sunt metodele secrete de educare (antrenare) a spiritului. Acest antrenament psihic face mintea capabilă de a dobândi iluminarea, sau, pe-o treaptă inferioară, dă puteri supranormale.

Inițierea este precedată de o lungă perioadă de încercare. Înainte de a-i încredința învățătura sa, învățătorul ține să se convingă dacă discipolul e vrednic de ea și dacă-i în stare s'o înțeleagă. De aceea pustnicii indieni, și mai ales cei din Tibet, pun pe discipolii lor la tot felul de încercări, adesea foarte chinuitoare, pe care cu greu le-ar primi un European.

* * *

În literatura indiană se vorbește adesea despre răsplata ce-l așteaptă pe acela care va învăța un anumit text. Astfel în vestita epopee *Rāmāyaṇa* găsim:

„Cel care citește și recită sfânta *Rāmāyaṇa*, dătătoare de viață, este liberat de toate păcatele sale și înălțat cu toții urmașii săi la cerul cel mai înalt.“

Tot astfel în Codul de legi al lui *Yajñavalkya* (sec. III—IV după Chr.):

„Cei care păstrează cu îngrijire în memorie acest cod de legi, vor merge la cer.“

Iar în alt loc se spune:

„Cel care recită măcar trei versuri din codul acesta de legi la un praznic al morților, pricinuește mulțumire veșnică strămoșilor săi.“

Cel mai interesant este următorul pasaj din *Ṛathāsaritsāgara*, celebra colecție de povești în versuri a lui Somadeva:

„Această colecție de povești va fi celebră în lume și aducătoare de noroc. Cine va recita măcar o strofă din ea cu atenție, sau cine va asculta, acela va fi liberat îndată de orice rău. Nici un duh rău nu va avea putere acolo, unde se vor spune aceste povești.“

E de prisos să adoăgăm că Indienii cred în puterea unor astfel de recitări, care nu se deosebesc mult, din punctul lor de vedere, de formulele de rugăciuni, cu ajutorul cărora pot sili pe zei și pe demoni să le fie favorabili. Aceasta este încă o cauză pentru care ni s'a păstrat atât de bine literatura profană și mai ales cea religioasă.

* * *

Un factor foarte important în învățătura indiană este *ritmul*. Versul se întipărește mai ușor în memorie și se păstrează timp mai îndelungat decât proza. Cea mai mare parte din literatura indiană,

chiar și aceea care nu are nimic poetic în ea, este în versuri.

Proza apare mult mai târziu. Distanța între cele mai vechi imnuri din Rig-Veda și primele texte liturgice în proză este de cel puțin două mii de ani.

De altfel toate literaturile încep cu poezia. Așa la Indieni Rig-Veda, la Greci Iliada și Odiseea. Faptul acesta și lipsa completă a scrierii în acele timpuri îndepărtate ne explică îndeajuns de ce întreaga învățătură era orală. De aici și neobișnuita memorie a omului antic.

Nu numai textele liturgice erau în versuri, dar și foarte multe opere științifice: de medicină, astronomie, și mai ales codurile de legi, ca de pildă celebrul *Cod al lui Manu*; acesta este de fapt o adevărată operă literară.

a). În privința aceasta Indienii nu aduc nimic nou. E deajuns să cităm *Georgicele* lui Virgil, cea mai frumoasă operă didactică din câte există în literatura universală. Deosebirea e că pe când opera lui Virgil e pur literară, cele indiene sunt adevărate tratate științifice, sau manuale didactice, în versuri.

Până și poveștile au fost versificate. Unul din cei mai mari poeți ai Indiei, Somadeva, (sec. XI după Chr.), despre care am pomenit mai sus, a pus în versuri toate poveștile câte existau pe vremea sa, chiar și cele din Panciatantra. Astfel a alcătuit o colecție uriașă de povești, căreia i-a dat numele caracteristic de *Kathāsaritsāgara* („Oceanul de povești“). Interesant este ce ne spune poetul în prefața cărții sale:

M'am silit, pe cât am putut, ca să păstrez legătura dintre povești și să introduc un element poetic. Ținta mea a fost ca rețeaua variată a poveștilor să se întipărească mai ușor în mintea cititorului.

* * *

Acestea sunt caracteristicile esențiale, pe care le prezintă învățătura indiană bazată pe tradiție. Cât despre învățământul oficial, el e organizat după modelul școlilor din Occident, așa cum a fost introdus de Engleji.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

OPERE CONSULTATE:

M. Winternitz, *Geschichte der indischen Litteratur*, I, Leipzig, 1907.

Williams Monier, *Indian Wisdom*. London, 1875.

DIN ÎNȚELEPCIUNEA INDIANĂ

MAXIME ȘI CUGETĂRI

Ce povară e prea grea pentru cei în stare s'o ducă? Ce este departe pentru cei energici? Care Țară e străină pentru cei învățați? Cine-i dușmănos față de acela care-i vorbește cu prietenie?

* * *

Cine-și spune necazul unui prieten sincer, unui servitor credincios, unei soții ascultătoare sau unui stăpân puternic, — acela se simte ușurat.

* * *

De umbra unui nor, de prietenia unui ticălos, de bucate și de femei nu te poți folosi decât pentru scurt timp; tot astfel de tinerețe și de avere.

* * *

Gândurile șerpilor, ale ticăloșilor și ale acelor care fură avutul altuia nu se împlinesc totdeauna; așa se face că mai dăinuiește lumea aceasta.

* * *

Prostul, care plânge pentru lucruri care nu sunt de plâns pe lumea aceasta, așază o nouă suferință peste suferința sa și îndură două rele.

* * *

Regele pierde din pricina sfaturilor rele, ascetul din pricina dorințelor, copilul din pricina alintării, preotul din pricina necitirii cărților sfinte, familia din pricina fiilor răi, iubirea din pricina lipsei de acasă, prietenia din pricina indiferenței, averea din pricina relei conduceri, caracterul din pricina în-

tovărășii cu cei ticăloși, femeea din pricina mândriei și a nepăsării, ogorul din pricina părăsirii, banii din pricina neglijenței.

* * *

Ușor se găsesc oameni care să vorbească totdeauna lucruri plăcute ; însă greu se găsește cineva care să spună un lucru neplăcut, dar folositor, sau cineva care să-l asculte.

* * *

La cei înțelepți bătrânețea se ivește mai întâi la minte, apoi în corp ; pe când cei neînțelepți ea se ivește în corp, dar niciodată la minte.

* * *

Muritorii vorbesc de rău și despre ceceace nu merită să fie vorbit de rău, și laudă în gura mare și ceceace nu trebuie să fie laudat. Ce nu fac ei pentru bani? / Central University Library Cluj

* * *

Pe lumea aceasta nu suferă atâta cel sărac din naștere, cât mai ales acela care a pierdut bogățiile câștigate, după ce a dus o viață fericită.

* * *

Acolo unde e prea multă considerație, fără vre-un motiv lămurit, trebuie să avem bănuială, care în cele din urmă ne va prinde bine.

* * *

De obicei pe lumea aceasta cel de neam prost defăimează pe cel de neam bun, cel nefericit pe cel răsfățat de noroc, cei zgârciți pe cei darnici, cei nedrepti pe cei drepti, cei săraci pe cei bogați, cei urțiți pe cei frumoși, cei răi pe cei virtuoși, cei neghiobi pe cel plin de tot felul de învățături.

* * *

Ghirlanda de litere pusă pe fruntea lor de către destin, n'o pot șterge prin puterea lor nici cei mai învățați.

* * *

Pasărea zărește prada dela o depărtare de-o poștă și nu vede lațul destinului care se află chiar lângă ea.

* * *

Privind robia elefanților, a șerpilor și a păsărilor și mizeria celor înțelepți, mă gândesc: Ah! cât e de puternic destinul!

* * *

Isbânda vine la omul energetic și cu suflet de leu; numai oamenii nevrednici spun mereu: „Destinul e destin“. Birue destinul și fă o faptă eroică după puterile tale. Dacă cu toată sforțarea ta nu isbutești, ai oare vre-o vină în aceasta?

* * *

Stăruința este temelie isbânzii.

* * *

Florile de aur ale pământului le culeg trei oameni: cel viteaz, cel învățat și cel care știe să servească.

* * *

Oricare ar fi lucrul pe care-l săvârșește cineva, cel mai bun mijloc pentru aducerea lui la îndeplinire, cel mai bogat izvor de isbândă adevărată, este energia fără descurajare.

* * *

Dacă nestimata, obișnuită să fie prinsă în aur spre a-l împodobi, este pusă pe o bucată de tablă, ea nu strigă și totuși strălucește; însă ocară este de partea aceluia care a pus-o.

* * *

După cum umbra și lumina sunt veșnic strâns legate una de alta, astfel fapta și făptașul sunt prinși unul de altul.

* * *

Fapta pe care a săvârșit-o altă dată cineva, doarme împreună cu el când doarme și-l însoțește atunci când merge; căci e nedeslipită de suflet.

* * *

Ce folos poate să aducă învățătura, când e pusă acolo unde nu trebuie? Ea e ca o lampă așezată într-o oală acoperită de întuneric.

* * *

Înțelepții nu deplâng ceace s'a pierdut, ceea ce a murit și ceace a trecut, căci aceasta este, după cât se spune, deosebirea dintre înțelepți și nebuni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când sunt prinși în mrejele morții și când mintea le e lovită de destin, atunci și judecata celor cu suflet mare începe să meargă strâmb.

* * *

Zei nu apără cu băta sau cu pavăza. Pe acela pe care vor să-l ocrotească ei îl înzestreză cu înțelepciune; iar omului pe care vor să-l peardă îi iau mințile. Așa că toate lucrurile îi apar strâmb. Pe urmă, când mintea i s'a întunecat și când e copt pentru a-și primi osânda, răul îi apare ca ceva bun și până și isbânzile se schimbă pentru el în pagubă și tind la nimicirea sa.

* * *

Loviturile cad neîncetat asupra celui rănit. În nenorocire răsar dușmăniile; în răstriște se înmulțesc nenorocirile.

* * *

Existența aceasta pământească e fără putere, tinerețea e ca năvala unui șuvoiu de munte, viața ca un foc de paie, plăcerile ca umbra unui nor de toamnă, iar legătura cu prietenii, copiii, soția și servitorii noștri asemenea unui vis.

* * *

Priceperea se arată în faptă: a sfetnicilor când împacă pe cei desbinați, a medicilor când se ivește o boală; căci atunci când lucrurile merg bine, cine nu-i învățat?

* * *

Acela-i prieten, care-i prieten la nevoie; acela-i fiu, care-i iubitor; acela-i servitor, care-și cunoaște datoria; aceea-i soție, la care-i fericire.

* * *

Cerbi se însoțesc cu cerbi; boii cu boi, caii cu cai, proștii cu proști, deștepții cu deștepți. Prietenia există numai între cei care au același caracter sau care se află în aceiași nenorocire.

* * *

Nimeni nu e în totul prietenul sau dușmanul cuiva. Câteodată vedem pe unul care a fost distrus de un prieten, cum e scăpat printr'un serviciu pe care i-l face dușmanul.

* * *

Prietenia la nevoie, aceea-i prietenie. Când lucrurile merg bine și dușmanul devine prieten.

* * *

Regele este ruda celor fără rude, ochiul celor fără ochi, tatăl și mama tuturor celor care se poartă bine.

* * *

A fi în slujba unui rege, a înghiți otravă, a iubi o femeie frumoasă: numai cine-i foarte iscusit poate să se încumeteze la aceasta.

(Traduse din limba sanscrită).

De curând a apărut

în editura

„Cartea Românească”

EDIȚIA a IV-a

din

OAMENI ALEȘI

Vol. II. ROMÂNII

DE

I. SIMIONESCU

Vol. de 276 pag. cu ilustrații Lei 80.

Ca o completare a celor
cuprinse în această căr-
tule, să se citească

P a n c i a t a n t r a

Cele cinci cărți ale în-
telepciunii din limba san-
scrită

DE

TH. SIMENSCHY

Editura CARTEA ROMÂNEASCĂ. Vol. de 220 pag. Lei 60

Se găsește de vânzare la ori ce librărie.

A apărut de curând:

I. SIMIONESCU

Tinere, cunoaște-ți Țara

un îndreptar atractiv, adresat tuturor, scris
pe înțeles, asupra României.

Volum de 156 pagini, cu 100 figuri, 8 tabele. Lei 70.

CUPRINS: Cât e de mare România; Vecinii;
Infățișarea pământului; Munți; Dealuri;
Câmpia; Țări; Vremea; Apele;
Viețuitoarele; Locuitorii; Caracterele
generale ale Poporului Românesc;
Energia românească; Sate - Orașe;
Cetăți, mănăstiri, biserici; Darurile
naturii; Munca pământului; Forța
motrice; Munca industrială; Tran-
sport și comerț; Trecut și viitor.

Cel puțin cât se cuprinde în această scriere ar trebui
să fie învățătura de temelie a oricărui român conștient.

(Adrian Maniu în Universul).

Apariția lucrării înseamnă un popas în câmpul literaturii
(Cele trei Crișuri).

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.	Nr.
17. Rătăcirii bolșeviste de MAIOR I. MIHAI.	49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
20. Răsadnița și plantele din răsad de V. SAOVEANU.	50. Blenoragia sau sculamentul de DR. N. IOAN.
22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de ART. GOROVEI.*	51. Practica agricolă de A. BEJENARIU.
24. Păstrarea cărnii de porc de G. GHEORGHIU.*	52. Apa de băut de DR. I. BĂLTEANU.
29. Beția de DR. EMIL GHEORGHIU.	53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.
33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.*	54. Boalele animalelor de I. POPU CĂMPEANU.
36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.	55. Lucrări din pănușile de porumb de TITUS G. MINEA.
37. Bucătăria sătenilor de MARIA GEN DOBRESCU.*	56. Cartoful de I. POPU-CĂMPEANU.
38. Specia de zahăr de C. LACRIȚEANU.	57. Cum să trăim de DR. F. GRUNFELD.
39. Ingrășarea pământului de I. M. DOBRESCU.	58. Lucrări din pae și sorg de TITUS G. MINEA.*
40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.	59. Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori de GH. FIȚESCU.*
41. Banul de A. GIUGLEA.	60. Vaca cu lapte de M. GĂTAN.*
42. Sfaturi practice de ING. A. SCHORR.	61. Mierea și Ceara de CONST. IONESCULEA CRISTEȘTI.*
43. Lămurirea calendarului de A. GIUGLEA.	62. Indrumări agricole de C. IONESCULEA CRISTEȘTI.*
44. Conjecțiivita granuloasă de DR. GLĂVAN.	63. Creșterea păsărilor de PETRONIUS BEJAN.*
45. Burueni de leac de A. VOLANSCHI.	64. Iolitelul din ouă de SANDA MARIN*
46. Sfaturi casnice de MAICA RALUCA.	65. Plante de nutreț de PETRONIUS BEJAN.*
47. Cultura tomatelor de I. ISVORAN.	66. Lămurirea constituției celei noi de P. GOROVEI.*
49. Rețete pentru gospodine de MAICA RALUCA.	

Serla C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

Nr.	Nr.
3. Munții Apuseni de M. DAVID.*	27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOSSU-LONGIN.
5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*	28. Țara Bârsel de N. ORHOIAN.
6. Basarabia de G. NASTASE.*	29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
7. Dobrogea de C. BRĂTESCU.*	30. Macedo-Românii de TACHE-PAPA HABI.
10. Viața în adâncul mărilor de C. MOTĂȘ.	31. Români din Banatul Jugoslav de PR. BIZEREA.
11-12. A. Șaguna de I. LUPAȘ.*	32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.*
14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.*	33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
16. Lituania de G. NASTASE.	34. Maramureșul de GH. VORNICU.
19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.	35. Austria de I. SIMIONESCU.
20. Jud. Turda Arieș de I. MUREȘEANU.	36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
21. Țara Hațegului de GAVRIL TODICA.	37. Afganistanul de I. SIMIONESCU.
22. Spiru C. Haret de I. SIMIONESCU.	38. Anastasia Șaguna de DR. I. LUPAȘ.
23. Danemarca de MAGDA D. NICOLAESCU.*	39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
24. M. Millecu în China de I. SIMIONESCU.	40. Marea Neagră de DR. I. LEPSI.
25. Cetățile moldovenești de pe Nistru de APOHTOL D. CULEA.	41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de I. SIMIONESCU.*
26. Românii din Bulgaria de EM. BUȘUȚA.	42. Din Norvegia de I. CONEA.*
	43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.*
	44. Japonia de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
46. **Într'o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
48. **Govora și Călimănești** de I. SIMIONESCU.*
49. **Sgările norii New-Yorkului** de PETRU COMARNESCU.*
50. **Nicolae Bălcescu** de V. SASSU.*
51. **Țara visurilor împietrite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURÇAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU.*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*
56. **Iordache Golescu** de N. BANESCU*

Nr.

57. **București** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul** de AUREL PIȚU.*
59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Sylva** (TEKIRGHOL) de DR. COCA ODESEANU.*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*
64. **A. Philippide** de I. IORDAN.*
65. **N. Gane** de A. GĐROVEI*
66. **Lecturi geografice.**—Asia de I. SIMIONESCU.*
67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTA*
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPODOPOL.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GĐROVEI*
70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*
71. **Dr. C. I. Istrati** de C. KIRIȚESCU*

Seria D. „ȘTIINȚĂ APLICATĂ“.

Nr.

1. **Fabricarea săpunului** de A. SCHORR.
2. **Motorul Diesel** de ING. CASETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN
- 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI.
6. **Industria Azotului** de L. CATON.
- 7—9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.
10. **Aeroplanul** de DR. V. ANASTASIU
11. **Baloane și Dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ING. N. GANEA.
13. **Șări și trenuri** de G. ȘIADBEI.
16. **Țiparul** de VASILE ROMANESCU.
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materiilor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CĂP. DR. M. ZAPAN.

Nr.

20. **Industria zahărului** de G. I. BĂBOIANU.
21. **Șase montaje de radio** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CĂP. M. ZAPAN.
23. **Automobilul** de CĂPIT. DE AVIAȚIE M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
25. **Gazele otrăvitoare** de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Împănarea păsărilor** de N. C. PANESCU.
27. **Legatul cărților** de I. CARAMALĂU.*
28. **Înnotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea petelor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corăbiiile** de SPAARDECK.*
31. **Planorul** de ING. G. LIPOVAN*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

E cea mai trebuitoare bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor, la ori ce vârstă, căci e instructivă, educativă și practică.